

บทที่ ๖

บทสรุป

การศึกษาถึงแบบแผนลักษณะการดำเนินชีวิตของประชากรชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีผลกระทบตอภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งศึกษาข้อมูลทั่วไป โดยแยกการพิจารณาออกเป็น ๓ ปัจจัยใหญ่ ๆ ที่สำคัญประการแรก คือ ลักษณะทางเศรษฐกิจใดแก่ออาชีพของสามี อาชีพของภรรยา ลักษณะการถือครองขนาดและความเพียงพอของที่ดินที่ใช้ในการกสิกรรม รายได้ของกลุ่มสมรสตลอดจนระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ประการที่สองใดแก ลักษณะทางประชากรที่สำคัญที่สุด ซึ่งอาจมีผลตอภาวะเจริญพันธุ์โดยตรง ได้แก่อายุแรกสมรสของสตรี ระยะเวลาของการสมรส การตายของทารก ความต้องการมีบุตรเพิ่ม ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนในดานการวางแผนครอบครัว และประการสุดท้ายใดแก ลักษณะทางสังคมซึ่งทำให้แบบแผนชีวิตในชุมชนกะเหรี่ยงมีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างไปจากสังคมชนบทไทยใดแกการศึกษา ความเชื่อ และทัศนคติในการดำเนินชีวิต เป็นต้นว่า ทัศนคติของสตรีในเรื่องการไม่สมรส การหย่าร้าง การเลือกคู่ครอง จำนวนครั้งของการสมรสและอื่น ๆ อีกเช่นทัศนคติของสามีตอปัญหาเรื่องทุภครอน ซึ่งผลของการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยดานเศรษฐกิจ

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งมีผลกระทบตอภาวะเจริญพันธุ์ เนื่องจากเป็นชุมชนในชนบทที่ทางไกลอาชีพส่วนใหญ่ของประชากรคือ เกษตรกรรมหรือเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงาน เพราะฉะนั้นจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจึงค่อนข้างสูงในทุกอาชีพ โดยพิจารณาจากอาชีพของสามี เช่น

ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการเกษตร มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๒ คน ผู้ประกอบอาชีพเหมืองแร่ขนาดเล็กและรับจ้างมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๓.๖ คน ผู้ประกอบอาชีพค้าขายมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๒ คน ส่วนสตรีที่มีสามีเป็นข้าราชการมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ๓.๐ คน ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีนัยมากเมื่อพิจารณาในแต่ละหมวดอายุ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าสัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพอื่นนอกจากการเกษตรมีน้อยนั่นเอง

นอกจากนี้ในการพิจารณาความสัมพันธ์ของอาชีพสตรีกับภาวะเจริญพันธุ์ ลักษณะการทำงานของสตรีไม่สอดคล้องบทบาทและภาระในการมีบุตร จึงทำให้สตรีที่ทำงานในคานการเกษตร เป็นกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ๕.๒ คน เพราะในสังคมกะเหรี่ยงสตรีเป็นส่วนหนึ่งของแรงงานในครอบครัว ลักษณะการทำงานเป็นประเภทใช้แรงงานซึ่งไม่ต้องใช้ความรู้สูงนัก อาศัยเทคนิคในการผลิตไม่มาก สำหรับอาชีพอื่นสตรีกะเหรี่ยงทำกันน้อยมาก จึงไม่อาจแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยได้

สตรีที่ไม่ได้ทำงานนอกรบ้านในปีที่เข้าไปสัมภาษณ์มีอยู่เฉพาะกลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๔ และ ๓๐ - ๔๔ ปีคือผู้กำลังเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง และผ่านชีวิตสมรสมาไม่นาน จึงทำให้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยค่อนข้างต่ำคือ ๓.๔ คน และเมื่อพิจารณาโดยอายุของสตรีเป็นตัวแปรคุม พบว่าข้อมูลได้แปรผันไปเล็กน้อยโดยเฉพาะในหมวดอายุ ๓๐ - ๔๔ ปี คือ สตรีผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการเกษตรและผู้ที่ไม่ได้ทำงานมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยได้เช่นกัน โดยสตรีที่ไม่ได้ทำงานมีจำนวนบุตรเกิดรอด ๖.๐ คน ขณะที่สตรีที่ทำงานเกี่ยวกับการเกษตรมีจำนวนบุตรเกิดรอด ๕.๔ คน ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกในสังคมกะเหรี่ยง เพราะเมื่อสตรีที่ไม่ได้ทำงานในปีต่อมาเมื่อบุตรโตแล้วก็จะต้องเข้าสู่แรงงานในภาคเกษตรกรรมและเป็นเครื่องชี้ให้เห็นแนวโน้มว่าลักษณะการทำงานในคานการเกษตรมีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ที่สูงกว่าสตรีผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ในชุมชนนั้น

จากการพิจารณาปัจจัยที่สำคัญในด้านการผลิตของสังคมกะเหรี่ยงซึ่งมีแต่ที่ดินซึ่งเป็นเครื่องทำมาหากินเลี้ยงชีพ พบว่าชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ถึงร้อยละ ๕๓.๕ เป็นผู้ที่มีที่ดินของตนเองมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน และบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน ๓.๘ คน ดังที่ทราบแล้วว่าชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม พบว่าร้อยละ ๓๗.๗ ของครัวเรือนทั้งหมดใช้ที่ดิน ๑๐ - ๑๕ ไร่ในการเพาะปลูก ครัวเรือนตัวอย่างกลุ่มนี้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๘ คน เมื่อศึกษาถึงความเพียงพอที่ดินในการเพาะปลูก พบว่าร้อยละ ๗๐.๕ ทบอว่ามีที่ดินเพียงพอสำหรับการเกษตรกรรมในแต่ละปีและมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน

ผลของการศึกษาจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีกะเหรี่ยง เมื่อพิจารณาแยกตามความเพียงพอของที่ดินในการประกอบอาชีพเกษตร อายุปัจจุบันของสตรี และจำนวนที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูก พบว่าจำนวนบุตรในอุดมคติไม่มีความแตกต่างกันมากนัก และผู้มีที่ดินในการเกษตรกรรมจำนวนน้อยที่สุดมีความต้องการบุตรที่เหมาะสมต่ำสุดด้วย โดยเฉลี่ยแล้วจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีชาวกะเหรี่ยงอยู่ระหว่าง ๓.๗ - ๔.๘ คน นับว่าจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีกะเหรี่ยงไม่สูงมากนัก

เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบุตรเกิดรอดของสตรีตามรายได้ของครัวเรือน พบว่า จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของกลุ่มสตรีที่มีรายได้แตกต่างกันไปไม่มีความแตกต่างกันมากนัก มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเท่ากัน ๕ คน และกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดคือ มากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาทต่อปี มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๔.๓ คน จึงกล่าวได้ว่า รายได้ของครัวเรือนและจำนวนบุตรเกิดรอดไม่มีความสัมพันธ์กันมากนักทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ลักษณะการดำรงชีวิตซึ่งเป็นสังคมเกษตรกรรมไม่มีความแตกต่างกันล้วนแต่มีความต้องการแรงงานในไร่นาเท่าเทียมกัน

ขณะที่ศึกษาถึงรายได้ของคู่สมรสสิ่งที่ได้พิจารณาควบคู่กันไปก็คือระดับฐานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ได้พิจารณาจากเครื่องมือเครื่องใช้ภายในบ้านซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวกะเหรี่ยงได้ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สำหรับการพิจารณาในทุกกลุ่มอายุ ผลที่ได้ก็คือระดับฐานะทางเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเครื่องชี้ที่สำคัญให้เห็นถึงภาวะเจริญพันธุ์ที่แน่ชัดได้ ทั้งนี้เพราะลักษณะอาชีพ การดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนที่ไม่ค่อยมีความแตกต่างกัน เพราะเมื่อแบ่งระดับฐานะทางเศรษฐกิจโดยการให้ค่าระดับคะแนนแล้วชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน โดยมีครัวเรือนที่มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงมากเพียงส่วนน้อย จึงทำให้จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยไม่เป็นแบบแผนกล่าวคือ ผู้มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำควรมีจำนวนบุตรเกิดรอดมาก และผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขึ้นก็ควรมีจำนวนบุตรเกิดรอดลดน้อยลงไปตามลำดับ แต่ผลที่ได้ ผู้ที่มีระดับฐานะที่ดีที่สุดและยากจนที่สุดในชุมชนชาวกะเหรี่ยงมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเท่ากันคือ ๕.๑ คน และถ้ามาพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุจะเห็นว่าเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี มีแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ดังนี้คือ สตรีผู้มีระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีภาวะเจริญพันธุ์สูง คือระดับต่ำกว่า ๕ มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๒.๘ คน และจะลดลงตามระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ค่าความแตกต่างมีไม่มากนัก และลดลงน้อยที่สุด คือสตรีผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงที่สุด มีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยเพียง ๒.๑ คน

ปัจจัยด้านประชากร

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางประชากรกับภาวะเจริญพันธุ์พบว่าอายุแรกสมรสมีความสัมพันธ์ในทางกลับกันกับภาวะเจริญพันธุ์ กล่าวคือ สตรีที่สมรสเมื่ออายุน้อยจะมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าสตรีที่สมรสเมื่ออายุมากขึ้น โดยเฉพาะสตรีกะเหรี่ยงส่วนใหญ่จะแต่งงานเมื่ออายุน้อยเนื่องมาจากเป็นสิ่งคมนขนบท อายุแรกสมรสจึงทำ โอกาสที่สตรีจะมีบุตรจึงเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาของการสมรส

กล่าวคือ สตรีที่มีอายุแรกสมรสต่ำกว่า ๙ ปี มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๘ คน ในขณะที่สตรีสมรสเมื่ออายุ ๙ - ๒๐ ปี, ๒๑ - ๒๔ ปี และอายุ ๒๕ ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๗ คน ๔.๔ คนและ ๔.๑ คนตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุของสตรีพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วเหมือนกัน ทั้งนี้จะเห็นแบบแผนค่อนข้างชัดเจน เฉพาะในกลุ่มอายุตอนต้นของสตรีเท่านั้น สำหรับในกลุ่มสตรีที่อายุมากจะไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกสมรสกับภาวะเจริญพันธุ์ที่ชัดเจน ทั้งนี้ เนื่องมาจากระยะเวลาการสมรสที่ยาวนาน อาจทำให้ความทรงจำเกี่ยวกับจำนวนบุตรคลาดเคลื่อน โดยเฉพาะสตรีที่มีบุตรเสียชีวิตตั้งแต่อายุน้อย อย่างไรก็ตาม เมื่อมาพิจารณาสตรีที่มีอายุสมรสสูงในสังคมกะเหรี่ยงจะมีน้อยมากและเป็นกลุ่มสตรีที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดต่ำที่สุดในทุกกลุ่มอายุ

นอกจากนี้ยังพบวาระยะเวลาในการสมรสของสตรีมีความสัมพันธ์กับภาวะเจริญพันธุ์โดยพบว่า สตรีที่มีระยะเวลาการสมรสยาวนานกว่าจะมีจำนวนการตั้งครรภ์และบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงกว่าสตรีที่ใช้ระยะเวลาของการสมรสสั้นกว่า อย่างไรก็ตาม สำหรับสตรีที่มีระยะเวลาการสมรสตั้งแต่ ๓๕ ปีขึ้นไป แบบแผนของความสัมพันธ์ไม่ชัดเจน อาจเป็นผลเนื่องมาจากสตรีดังกล่าวมีอายุมาก ดังนั้น ความจำในเรื่องจำนวนบุตรอาจผิดพลาด เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อพิจารณาจากจำนวนการตั้งครรภ์และจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจะเห็นได้ว่ามีความล้มเหลวของการตั้งครรภ์ เช่นอาจมีการแท้งทำให้ได้จำนวนบุตรเกิดรอดต่ำกว่าจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์โดยเฉลี่ย

สำหรับในด้านการพิจารณาหาความสัมพันธ์ในเรื่องการตายของทารกกับภาวะเจริญพันธุ์พบว่า การตายของทารกมีผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีกะเหรี่ยงสูงตามไปด้วย เพื่อทดแทนจำนวนที่ขาดไปรวมทั้งการเป็นสังคมเกษตรกรรม ทำให้มีความต้องการแรงงานภายในครอบครัวยังมีอยู่แต่ยังคงเป็นแรงงานที่สามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ และเข้าสู่แรงงานในภาคเกษตรกรรมตั้งแต่อายุยังน้อย

เนื่องจากลักษณะงานที่ไม่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง และพบว่าในทุกกลุ่มของสตรีที่ไม่มีการตายของทารกจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ๔.๖ คน แต่กลุ่มสตรีที่มีบุตรที่เสียชีวิตไปมักจะมีจำนวนบุตรเกิดรอดสูงกว่า เช่นกลุ่มสตรีที่มีทารกตาย ๑ - ๒ คน มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๖.๕ คน และกลุ่มที่มีทารกตายไป ๓ - ๔ คนจะมีบุตรเกิดรอด ๘.๗ คน กลุ่มที่มีการตายของทารก ๕ - ๖ คน สตรีจะมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงที่สุดแต่ขอผู้มีเพียงเล็กน้อยจึงไม่อาจกล่าวได้อย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าการตายของทารกหรือบุตรที่ยังเล็กอยู่จะมีอิทธิพลต่อการมีบุตรทดแทนเอาไว้ในครอบครัวทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่ประสบการณการตายของทารกสูงกว่าสตรีที่ไม่เคยผ่านประสบการณ์ดังกล่าว

จากการศึกษาดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า การตายของทารกมีผลต่อภาวะเจริญพันธุ์ที่สูงของสตรีกะเหรี่ยง สตรีจึงพยายามมีบุตรเพื่อทดแทนจำนวนที่ขาดไป ประกอบกับภาวะทุพโภชนาการ การตั้งครรถ์การมีบุตรจำนวนมาก ขนาดครอบครัวใหญ่มีผลทำให้การดูแลสุขภาพอนามัยทั้งของมารดาและทารกไม่ดี เด็กในครอบครัว จึงได้รับการดูแลน้อยกว่าในครอบครัวขนาดเล็กจึงอาจทำให้เด็กในครอบครัวใหญ่มีการตายสูงกว่าได้

สำหรับในเรื่องความต้องการมีบุตรเพิ่ม ผลการศึกษาพบว่าสตรีที่มีจำนวนบุตรน้อย เป็นผู้มีความต้องการบุตรเพิ่มมากที่สุด โดยเฉพาะสตรีกะเหรี่ยงที่มีบุตรที่กำลังมีชีวิตอยู่ในครัวเรือนระหว่าง ๐ - ๓ คน อาจเป็นเพราะสตรีเพิ่งเข้าสู่ชีวิตสมรส อายุน้อยหรืออาจเป็นมารดาที่บุตรตายเกือบหมดเหลือรอดอยู่ไม่มากนัก ซึ่งการมีบุตรจำนวนน้อยไม่เป็นการเพียงพอสำหรับขนาดของครอบครัวชาวกะเหรี่ยง สำหรับสตรีที่มีจำนวนมากแล้ว ความต้องการมีบุตรเพิ่มจะลดน้อยลง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าสตรีที่มีบุตรกำลังมีชีวิตอยู่แล้วถึง ๗ คนขึ้นไป ก็ยังคงมีความต้องการบุตรเพิ่มอีกแต่มีเพียงร้อยละ ๖.๗ แสดงให้เห็นว่าความต้องการมีลูกจำนวนมากยังคงมีอยู่ในสังคมกะเหรี่ยงโดยในทุกกลุ่มที่สตรียังคงมีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่

ต้องการบุตรเพิ่มอีกร้อยละ ๓๓.๓ ทั้ง ๆ ที่สตรีเหล่านั้นก็ได้มีบุตรที่กำลังต้องเลี้ยงดู
ในจำนวนมากอยู่แล้ว

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อจำนวนบุตรของประชากรอีกปัจจัยหนึ่ง ก็คือการศึกษาถึงความรู้ ทักษะและการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิและผลที่จะเกิดขึ้น
ตามมาต่อภาวะเจริญพันธุ์พบว่า ผู้ที่เห็นด้วยกับวิธีป้องกันการปฏิสนธิมีจำนวนบุตร
เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คนซึ่งต่ำกว่าผู้ที่ไม่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย คือมี ๕.๑ คน และผู้
ที่กำลังลังเลใจไม่แน่ใจมีจำนวนบุตรเกิดรอดเท่ากับ ๕.๖ คน เมื่อมาพิจารณาใน
แต่ละกลุ่มอายุ พบว่าในทุกกลุ่มอายุสตรีกะเหรี่ยงที่มีทัศนคติเห็นด้วยกับวิธีการวาง
แผนครอบครัวมีจำนวนบุตร เกิดรอน้อยกว่า สตรีที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยยกเว้นกลุ่ม
สตรีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไป จำนวนบุตรเกิดรอดไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้เพราะ
อยู่ในวัยเกือบสิ้นสุดภาวะเจริญพันธุ์แล้ว ดังนั้นทัศนคติที่แตกต่างกันจึงไม่ทำให้
ภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกันเท่าไรนัก

การศึกษาถึงทัศนคติของสามีต่อการวางแผนครอบครัวพบว่า ผู้ที่เห็นด้วย
กับการวางแผนครอบครัวมีร้อยละ ๖๖.๓ และผู้ที่ไม่เห็นด้วยร้อยละ ๓๑.๔ ใน
กลุ่มผู้ที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวนั้น มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๓ คน
สำหรับสามีชาวกะเหรี่ยงที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยมีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๔ คน
และผู้ที่ตั้งใจมีบุตรสูงสุดคือ ๖.๑ คน เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุสามีชาว
กะเหรี่ยงที่มีอายุน้อยจะมีทัศนคติที่เห็นด้วยกับการวางแผนครอบครัวสูงกว่าผู้ที่อายุ
มากขึ้น

สำหรับการพิจารณาในเรื่องของเหตุผลที่สตรีจะมีทัศนคติยอมรับหรือไม่
ยอมรับต่อการวางแผนครอบครัว สาเหตุสำคัญและมีผลต่อทัศนคติที่ไม่ยอมรับคือ
โครงการนี้คือความต้องการมีบุตรเป็นจำนวนมากเพื่อไว้ช่วยเป็นแรงงานในครอบครัว
กลุ่มนี้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๕ คน และกลุ่มที่คิดว่าเมื่ออายุมากขึ้นผลของการ

ใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิในวิธีใดวิธีหนึ่งอาจจะทำให้ไม่มีแรงสำหรับประกอบอาชีพ กลุ่มนี้มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๖.๒ คน ประการสุดท้ายก็คือความกลัวว่าถ้าใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิ อาจก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ สตรีในกลุ่มนี้มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๖.๑ คน ถ้ามาพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุของสตรี เหตุผลที่สำคัญที่ทำให้สตรีมีบุตรจำนวนมากและไม่ยอมรับวิธีการวางแผนครอบครัวก็คือ ความกลัวว่าอาจจะมีผลกระทบตามมาจากการใช้วิธีการใดวิธีหนึ่งทำให้สตรีไม่กล้าใช้ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าสตรีกะเหรี่ยงยังคงเป็นผู้มีทัศนคติที่ผิดต่อโครงการวางแผนครอบครัวอยู่มาก และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการเผยแพร่ความรู้ในค่านี้นั้นยังมีน้อยและกระทำไม่ทั่วถึง

ในค่านเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ทำให้สตรีกะเหรี่ยงยอมรับวิธีป้องกันการปฏิสนธิก็คือ ภาวะทั้งด้านเศรษฐกิจทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะปัญหาในเรื่องที่ดินทำกินกำลังเป็นปัญหาสำคัญและถือเป็นปัจจัยการผลิต การขาดแคลนที่ดินทำกินอาจทำให้ผลผลิตลดลง แต่สตรีเหล่านี้ก็ได้มีบุตรในจำนวนมากแล้วกล่าวคือสตรีในช่วงอายุ ๑๕ - ๓๔ ปี มีจำนวนบุตรเกิดรอด ๔.๕ คน สตรีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรเกิดรอดสูงถึง ๖.๗ คน และสตรีอายุตั้งแต่ ๔๕ ปีขึ้นไป มีจำนวนบุตรเกิดรอดสูงถึง ๗.๔ คน และเมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มอายุของสตรีก็พบเหตุผลในทำนองเดียวกันคือการขาดแคลนที่ดินทำกิน จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีทั้งหมดเท่ากับ ๖.๒ คน

นอกจากนี้ยังได้พิจารณาถึงวิธีการป้องกันการปฏิสนธิที่คู่สามีภรรยาชาวกะเหรี่ยงกำลังปฏิบัติอยู่ในขณะที่เข้าไปสัมภาษณ์ ผลของการศึกษาพบว่าในชุมชนกะเหรี่ยงมีผู้ที่กำลังใช้วิธีการป้องกันการปฏิสนธิวิธีใดวิธีหนึ่งร้อยละ ๒๖.๖ ซึ่งเห็นได้ว่ามีไม่ถึงครึ่งของสตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ สตรีที่กำลังใช้วิธีการใดวิธีหนึ่งอยู่มีความต้องการบุตรในอุดมคติเพียง ๔ คน และวิธีการที่คู่สามีภรรยาปฏิบัติสำหรับการป้องกันการปฏิสนธิก็คือการทำหมันหญิง ร้อยละ ๔.๕ ยาเม็ดรับประทาน

รอยละ ๕.๑ การทำหมั้นชายรอยละ ๕.๑ และบวชคฤหัสถ์รายละ ๔.๓ เป็นที่น่าสังเกตุว่าการทำหมั้นหญิงมีอัตราการรอยละสูงกว่าวิธีอื่น ๆ

ปัจจัยทางสังคม

สำหรับแบบแผนการดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงเนื่องจากเป็นสังคมเกษตรกรรมอยู่ในเขตชนบทที่ห่างไกล จัดเป็นชนหมู่น้อยส่วนหนึ่งของประเทศเป็นผลทำให้ชาวกะเหรี่ยงมีการพัฒนาวิถีในการดำรงชีวิตค่อนข้างช้ากว่าชนในหมู่บ้านที่อยู่ไม่ห่างไกล เฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา และยิ่งบุคคลที่มีอายุมาก ความสนใจในด้านการศึกษามีน้อยลง ดังนั้นประชากรที่ไม่รู้หนังสือทั้งหญิงและชายจึงมีอยู่สูงในสังคมกะเหรี่ยง โดยเฉพาะสตรีไม่ค่อยได้รับโอกาสในการศึกษามากนัก จึงเข้าสู่ชีวิตสมรสเร็วและทำให้ระยะเวลาสมรสนางสตรีจึงมีภาวะเจริญพันธุ์สูง เช่น จากการศึกษาดังระดับการศึกษาของสามี สตรีที่มีสามีไม่เคยได้รับการศึกษามีจำนวนบุตรเกิดรอดเฉลี่ยสูงถึง ๕.๖ คน และลดน้อยลงตามระดับของการศึกษาที่เพิ่มขึ้น และที่สำคัญก็คือกลุ่มสามีผู้มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาตอนต้นขึ้นไปมีเฉพาะช่วงอายุตอนต้น คือ ๑๕ - ๒๔ และ ๓๐ - ๔๔ ปี ประกอบกับใช้ระยะเวลาการสมรสมาไม่นานจึงทำให้มีจำนวนบุตรเกิดรอดต่ำที่สุด คือ ๓.๓ คน การศึกษาดังลักษณะการดำเนินชีวิตของสตรีในสังคมกะเหรี่ยงพบว่าไม่มีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ทางด้านหนังสือ ดังนั้นการดำเนินชีวิตของสตรีจึงค่อนข้างคล้ายคลึงกันในทุกระดับของการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มสตรีที่ไม่เคยได้รับการศึกษาและสตรีที่พอมีความรู้อ่านออกเขียนได้เล็กน้อย ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่พอมีการศึกษามีความแปรผันไปเมื่อพิจารณาในทุกกลุ่มอายุทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนข้อมูลมีไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกันกลุ่มสตรีที่ไม่รู้หนังสือ กล่าวคือสตรีที่มีความรู้ในระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนบุตรเกิดรอดถึง ๗.๐ คน ขณะที่สตรีที่ไม่รู้หนังสือเลยมีจำนวนบุตรเฉลี่ย ๕.๔ คน และสตรีที่มีความรู้สูงกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ ขึ้นไปมีน้อยมากจนไม่อาจนำมาเปรียบเทียบได้ และถ้าศึกษาในแต่ละกลุ่มอายุของสตรีจะเห็นอิทธิพลของการศึกษา

ว่ามีผลต่อแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี เฉพาะอย่างยิ่งสตรีที่มีอายุไม่มาก (๑๕ - ๒๕ ปี) คือสตรีที่ไมรุหนึ่งสัปดาห์จะมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุดและจะลดจำนวนลงตามระดับการศึกษาของสตรีที่เพิ่มขึ้น คือ กลุ่มสตรีที่ไมรุหนึ่งสัปดาห์มี ๒.๗ คน กลุ่มของสตรีที่มีความรู้ระดับประถมศึกษามี ๒.๒ คน แต่สำหรับสตรีในกลุ่มอายุอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ที่ไม่แน่ชัด

จากการที่เป็นสังคมชนบทที่อยู่ห่างไกลผลของการศึกษาแสดงให้เห็นในเรื่องความเชื่อต่อ โชคกลางและไสยศาสตร์ยังคงมีอยู่สำหรับสังคมกะเหรี่ยง โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยง เคยเป็นกลุ่มชนที่ได้อาศัยความเชื่อในเรื่อง โชคกลางและมีความรู้ในด้านไสยศาสตร์อยู่มาก ความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีอยู่ตราบเท่าที่กลุ่มชนชาวกะเหรี่ยงยังคงมีการศึกษาน้อยและอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ติดต่อกับสังคมภายนอก เมื่อพิจารณาจากหัวหน้าครัวเรือนทุกกลุ่มอายุ ความเชื่อในด้านไสยศาสตร์ยังคงมีอยู่ค่อนข้างมาก จากเหตุผลคือการเป็นสังคมชนบทที่อยู่ห่างไกลในเขตป่าเขาที่ทรก้นการ สภาพสิ่งแวดล้อมมีส่วนช่วยอย่างมากในด้านความเชื่อที่ทัศนคติในสิ่งหึ่งมง่ายและไร้เหตุผล ทัศนคติในเรื่องนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างช้าดังตัวอย่างความเชื่อในเรื่อง เหตุทุกชรอนภายในครัวเรือนและวิธีการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้แก่การเ็บป่วยและปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอกับการเพาะปลูก ยังมีชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าเกิดจากการนิคณ์หรือไมทราบถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นรอยละ ๒๗.๘ วิธีการที่พวกเขาใช้แก้ไขทุกชรอนก็คือ การบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์เช่น ไหว้วิญญาณของบรรพบุรุษคิดเป็นรอยละ ๒๗.๗ และการแหนางแมวหรือพระพุทธรูปที่เขานับถือคิดเป็นรอยละ ๕๔.๕ ซึ่งชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าจะช่วยเให้พวกเขาแก้ปัญหานี้หลุดวงไปได้

จากการศึกษาพิจารณา ิชาติของสตรีกะเหรี่ยงที่อาจกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์ได้แก่ ทัศนคติของสตรีในเรื่องการไม่สมรส เพราะถ้าสตรีไม่สมรสอาจเป็นผลทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ลดน้อยลงได้ซึ่งในสังคมกะเหรี่ยงถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี

ไม่เคยปรากฏและเท่าที่ผ่านมาหญิงซึ่งมีความประพฤติกไม่ดีเท่า นั้นจึงจะหมดโอกาส
สมรสประกอบกับพิธีสมรสไมตองสิ้นเปลืองหรือเสียค่าใช้จ่ายมากนัก โดยเฉพาะใน
สังคมกะเหรี่ยงทั่ว ๆ ไปไม่มีการเรียกสินสอดทองหมั้นแยกแวนบางหมู่บ้านที่หันมาใช้
ขนบประเพณีตามอย่างคนไทย จึงทำให้สตรีใช้ชีวิตสมรสมากกว่าการอยู่เป็นโสด
รวมทั้งความคิดที่ว่า การสมรสหมายถึงการสร้างฐานะและเพิ่มแรงขานให้แก่ครอบครัว
สตรีโสดจึงมีอยู่น้อยมากในสังคมกะเหรี่ยง สตรีทุกกลุ่มอายุจึงมีทัศนคติว่าเป็นสิ่ง
ที่ไม่ดีนักถ้าสตรีจะไม่สมรสคือมีอยู่ร้อยละ ๖๓.๗

จากการที่สตรีมีโอกาสเลือกคู่ครองด้วยตนเอง เป็นผลทำให้เสถียรภาพ
การสมรสมั่นคงสตรีกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๒ มักเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึง
ความขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ เนื่องจากงานอาชีพจะต้องใช้ความ
บากบั่นหมั่นเพียรอาศัยแรงกายมากกว่าเทคโนโลยี สตรีกลุ่มนี้มีจำนวนบุตรโดย
เฉลี่ยค่อนข้างสูงคือ ๕.๒ คน

ถึงแม้อสตรีจะเป็นหม้ายหรือแยกกันอยู่กับสามี สตรีก็อาจจะเริ่มใช้ชีวิต
สมรสใหม่ได้ สตรีกะเหรี่ยงมีสถานภาพเป็นหม้ายหรือแยกกันอยู่กับสามีอาจจะแต่งงาน
มากกว่า ๑ ครั้งขึ้นไปก็ได้ อย่างไรก็ตามในสังคมกะเหรี่ยงไม่นิยมการสมรสมากกว่า
๑ ครั้ง แต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่เป็นขอรอหมายร้ายแรงรวมทั้งแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ
ทำให้สตรีต้องเข้าสู่ชีวิตสมรสอีก ผลของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้ง
ของการสมรสกับจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยพบว่า มีความสัมพันธ์กันอยู่บ้าง คือ
ผู้ที่สมรสเพียงครั้งเดียวมีอยู่ถึง ๔๔.๖ % จะมีสัดส่วนของผู้ที่มีบุตรเกิดรอดต่ำสุด
๔.๓ คน ผู้ที่สมรส ๒ ครั้งมีอยู่ ๑๒.๔ % มีบุตรโดยเฉลี่ย ๕.๑ คน และผู้ที่ใช้
ชีวิตสมรสมากที่สุดคือตั้งแต่ ๓ ครั้งขึ้นไป มีบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยสูงสุดถึง ๖.๔
คน

จากการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับแบบแผนการดำรงชีวิตของ
ชาวกะเหรี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี เช่นปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ประชากรและสังคมดังกล่าวมาแล้วข้างต้นพอจะสรุปไปว่าสตรีกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ใน
 เขตชนบทที่ห่างไกลอาชีพลึกคือ เกษตรกรรมเพื่อการยังชีพมีลักษณะการดำเนิน
 ชีวิตสภาพเศรษฐกิจที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน ความแตกต่างในงานอาชีพระดับฐานะ
 ทางเศรษฐกิจมีน้อยโดยทั่ว ๆ ไปเป็นกลุ่มชนที่มีระดับรายได้ต่ำค่อนข้างยากจนจึงมี
 ภาวะเจริญพันธุ์ค่อนข้างสูงในทุกระดับฐานะทางเศรษฐกิจมีความต้องการครอบครัว
 ขนาดใหญ่เพราะแรงงานในครอบครัวคือกำลังผลิตที่สำคัญ การอยู่เป็นโสดมีน้อย
 สตรีเข้าสู่ชีวิตสมรสเร็ว สืบเนื่องมาจากการไม่เห็นความจำเป็นในด้านการศึกษา
 ทำให้มีช่วงระยะเวลาการสมรสยาวนานและอยู่ด้วยกันกับสามีตลอดเวลา เสถียร
 ภาพการสมรสมั่นคงจึงเป็นผลทำให้มีการให้กำเนิดบุตรมากประกอบกับประเพณี
 ของการตายของทารกทำให้สตรีดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะมีภาวะเจริญพันธุ์ที่สูง มี
 ความรู้ในวิธีป้องกันการปฏิสนธิและมีทัศนคติที่ผิด ๆ เกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ใน
 การป้องกันการปฏิสนธิเป็นผลทำให้สตรีที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ไม่ค่อยยอมรับนำไปปฏิบัติ
 โดยมีอยู่เพียงเล็กน้อยที่เข้าใจและนำไปปฏิบัติ แต่ไม่ใช่เพื่อการวางแผนครอบครัว
 เพราะสตรีที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติ สตรีก็ได้มีบุตรในจำนวนที่พอกับความต้องการ
 หรือเกินกับความต้องการแล้ว

ขอเสนอแนะ

จากการศึกษาดังลักษณะการดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชน
 หนูน้อยอาศัยอยู่ในเขตป่าเขาที่ทุรกันดารของกิ่งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
 เพื่อให้ทราบถึงแบบแผนด้านภาวะเจริญพันธุ์โดยศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ นั้น เนื่อง
 จากเรื่องดังกล่าวยังไม่มีผู้ทำการศึกษามาก่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านประชากร
 โดยตรง ผลของการศึกษาคงจะมีประโยชน์สำหรับการพัฒนาในชุมชนกะเหรี่ยงซึ่ง
 เป็นชนบทที่ค่อนข้างยากจนแรนแค้น สภาพเศรษฐกิจที่ค่อนข้างต่ำการศึกษา
 การดำรงชีวิตที่ของอาศัยธรรมชาติการเจ็บไข้ได้ป่วยของอาศัยวิถีการรักษาตาม

ยะถากรรม ประชากรมีความยืนยาวของชีวิตสันสุภาพอนามัยไม่ควรมีไปถึงการเผยแพร่ความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติตนในค่านิยมป้องกันการปฏิสนธิกระทำไม่ทั่วถึง ดังนั้นผลของการวิจัยจึงน่าที่จะมีประโยชน์สำหรับผู้ทำงานในคานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรยกระดับฐานะมาตรฐาน ความเป็นอยู่การดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยง โดยเฉพาะผู้นำในท้องถิ่นนั้น ๆ

ขอเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานในคานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการยกระดับความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงคือ

๑. ควรจัดให้มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ เข้าไปให้บริการในคานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัย และการเผยแพร่ความรู้ไปถึงการให้บริการในคานการวางแผนครอบครัวแก่ชาวกะเหรี่ยงและชาวไทยในชนบท โดยเฉพาะในเขตหมู่บ้านที่ห่างไกลอย่างสม่ำเสมอ

๒. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยคัดเลือกจากประชากรในท้องถิ่นนั้น เพื่อช่วยแนะนำในคานอนามัยและให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้น

๓. หน่วยงานของรัฐบาลทางคานการแพทย์ สาธารณสุขที่เข้าไปอยู่ในหมู่บ้าน ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตลอดเวลา และควรสอดส่องประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างทั่วถึง

๔. ควรให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่ไม่รู้อ่านหนังสือ ควรกระทำกันอย่างจริงจัง ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะในคานการศึกษาผู้ใหญ่ควรวางแผนอย่างรอบคอบทั้งในคานวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์วัตถุประสงค์กล่าวคือแก้ปัญหาในคานการไม่รู้หนังสือ เพื่อยกระดับฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ผลของการศึกษาค้างนี้มีข้อจำกัดอีกหลายประการ
เนื่องมาจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีขนาดไม่ใหญ่นัก มีข้อจำกัดของคำถามในแบบ
สอบถามหลายประการ ดังนั้น ถ้าจะมีการศึกษาค้างต่อไป ผู้ทำวิจัยมีข้อเสนอแนะ
ดังต่อไปนี้คือ

๑. การศึกษาค้างนี้มุ่งที่จะเก็บข้อมูลโดยเฉพาะตัวเลขทางประชากรมาก
เกินไป เป็นผลทำให้ข้อมูลบางอย่างที่สำคัญ ๆ คือ ปัจจัยทางสังคมได้ถูกละเลยไป
 คำตอบบางข้อคลุมเครือและไม่แน่ชัดโดยเฉพาะลักษณะการเก็บข้อมูลทางสังคมได้ใช้
 วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลประกอบด้วยคำถามในแบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามที่กว้าง
 ไม่เจาะลึกเฉพาะปัจจัยทางนี้ ถ้ามีการศึกษาค้างต่อไปคิดว่าอาจจะให้เกิดผลตาม
 จุดมุ่งหมายควรสร้างแบบสอบถามที่ตองการศึกษาเฉพาะในค่านปัจจัยทางสังคม คง
 จะได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดมากขึ้น

๒. การเข้าไปเก็บข้อมูลควรใช้ระยะเวลาให้มากกว่านี้และเข้าไปใช้
 ชีวิตคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านกะเหรี่ยง ศึกษาลักษณะการดำรงชีวิตโดยเข้าไปเป็น
 ส่วนหนึ่งในชุมชนนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็รายละเอียดมากยิ่งขึ้น

๓. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรี
 ด้วยกัน เพื่อดูแนวโน้มว่าชาวกะเหรี่ยงมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาแนววิถีชีวิตไป
 มากน้อยอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย